

(Πηγή: John Flournoy/McGraw-Hill Education)

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΝΩΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Πώς παράγεται η γνώση στην κοινωνιολογία του αθλητισμού;

Είναι ανόητο να πείθεται κανείς χωρίς αποδείξεις, αλλά είναι εξίσου ανόητο να αρνείται να πεισθεί από πραγματικές αποδείξεις.

— Upton Sinclair,
δημοσιογράφος και συγγραφέας, 1930 (σ. 138)

[Το να ξέρεις τι πιστεύουν οι επιστήμονες δεν υποκαθιστά το να το πιστεύεις πραγματικά. [Οι άνθρωποι] απλά δεν είναι πρόθυμοι να υποστηρίξουν την [επιστημονικά] αποδεκτή άποψη όταν αυτή έρχεται σε αντίθεση με τις πολιτικές ή θρησκευτικές τους απόψεις. Στην επιστήμη, όπως και στην πολιτική, συχνά η ιδεολογία υπερισχύει των γεγονότων.

— Brendan Nyhan,
πολιτικός επιστήμονας, Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν (2014)

Στην επιστήμη, όταν μπαίνει στην εξίσωση η ανθρώπινη συμπεριφορά, τα πράγματα γίνονται μη γραμμικά. Γι' αυτό η Φυσική είναι εύκολη και η Κοινωνιολογία δύσκολη.

— Neil deGrasse Tyson,
αστροφυσικός (2016)

Όλοι δουλεύουμε με έννοιες... Δεν έχουμε άλλη επιλογή... Χωρίς έννοιες, δεν ξέρεις πού να ψάξεις, τι να ψάξεις ή πώς να αναγνωρίσεις αυτό που ψάχνεις όταν το βρεις.

— Howard Becker,
κοινωνιολόγος (1998)

δομή κεφαλαίου

- Παραγωγή γνώσης στην κοινωνιολογία του αθλητισμού
- Διεξαγωγή έρευνας και χρήση της θεωρίας στην κοινωνιολογία του αθλητισμού: μελέτη περίπτωσης
- Ο αντίκτυπος της γνώσης της κοινωνιολογίας του αθλητισμού
- Χρήση κριτικής προσέγγισης στην παραγωγή γνώσης
- Περίληψη: Πώς παράγεται η γνώση στην κοινωνιολογία του αθλητισμού

μαθησιακοί στόχοι

- Κατανοήστε πώς και γιατί διαφέρουν οι προσωπικές μας θεωρίες περί της κοινωνικής ζωής από τις θεωρίες που χρησιμοποιούνται στην κοινωνιολογία του αθλητισμού.
- Προσδιορίστε τα πέντε στάδια της διαδικασίας παραγωγής γνώσης.
- Εξηγήστε τις διαφορές μεταξύ πολιτισμικών, αλληλεπιδραστικών και δομικών θεωριών.
- Κατανοήστε τι σημαίνει ότι το φύλο υπάρχει ως έννοια, απόδοση και οργάνωση.
- Αναγνωρίστε τις διαφορές μεταξύ ποσοτικής και ποιοτικής προσέγγισης και πότε ενδείκνυται η μία έναντι της άλλης στην κοινωνική έρευνα.
- Προσδιορίστε και περιγράψτε τις τρεις κύριες ερευνητικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται στην κοινωνιολογία του αθλητισμού.
- Περιγράψτε τι σημαίνει ότι ο αθλητισμός είναι κάτι περισσότερο από αντανάκλαση της κοινωνίας.
- Αναγνωρίστε τα βασικά χαρακτηριστικά μιας κριτικής προσέγγισης έναντι της παραγωγής γνώσης στην κοινωνιολογία του αθλητισμού.

Η κοινωνιολογία του αθλητισμού επικεντρώνεται στο βαθύτερο παιχνίδι που σχετίζεται με τον αθλητισμό στην κοινωνία. Μαθαίνουμε για αυτό το βαθύτερο παιχνίδι χρησιμοποιώντας την έρευνα και τις θεωρίες, προκειμένου να κατανοήσουμε τα εξής:

1. Τα κοινωνικά και πολιτιστικά πλαίσια εντός των οποίων διεξάγονται τα αθλήματα.
2. Τις συνδέσεις μεταξύ αυτών των πλαισίων και του αθλητισμού.
3. Τους κοινωνικούς κόσμους που δημιουργούν οι άνθρωποι καθώς συμμετέχουν στον αθλητισμό.
4. Τις εμπειρίες των ατόμων και των ομάδων που συνδέονται με αυτούς τους κοινωνικούς κόσμους.
5. Την οργάνωση του αθλητισμού και τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι επηρεάζονται από αυτόν.

Η έρευνά μας υποκινείται από έναν συνδυασμό περιέργειας, ενδιαφέροντος για τον αθλητισμό και επιθυμίας να μάθουμε περισσότερα για τους κοινωνικούς κόσμους. Οι περισσότεροι από εμάς θέλουμε επίσης

να χρησιμοποιήσουμε τις γνώσεις μας σχετικά με τον αθλητισμό στην κοινωνία για να προάγουμε την κοινωνική δικαιοσύνη, να εκθέσουμε και να αμφισβητήσουμε την εκμεταλλευτική χρήση της εξουσίας, και να ενδυναμώσουμε τους ανθρώπους που στερούνται των πόρων για να συμμετέχουν αποτελεσματικά στις πολιτικές διαδικασίες και να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους.

Στην μελέτη του αθλητισμού, χρησιμοποιούμε την έρευνα και τις θεωρίες για να παράγουμε γνώση. Η **κοινωνική έρευνα** συνίσταται σε έρευνες στις οποίες αναζητούμε απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με τον κοινωνικό κόσμο μέσω της συστηματικής συλλογής και ανάλυσης δεδομένων. Η έρευνα αποτελεί το βασικό εργαλείο που χρησιμοποιούμε για να διευρύνουμε τις γνώσεις μας και να αναπτύξουμε και να βελτιώσουμε τις θεωρίες σχετικά με τον αθλητισμό στην κοινωνία.

Οι **κοινωνικές θεωρίες** είναι λογικά αλληλένδετες εξηγήσεις των ενεργειών και των σχέσεων των αν-

θρώπων και της οργάνωσης και δυναμικής των κοινωνικών κόσμων. Οι θεωρίες παρέχουν πλαίσια για την υποβολή ερευνητικών ερωτημάτων, την ερμηνεία των πληροφοριών και την εφαρμογή της παραγόμενης γνώσης σχετικά με τον αθλητισμό.

Η έρευνα και οι θεωρίες συμβαδίζουν. Χρησιμοποιούμε την έρευνα για να δημιουργήσουμε και να ελέγξουμε την εγκυρότητα των θεωριών, οι οποίες με τη σειρά τους μας βοηθούν να θέσουμε κατάλληλα ερευνητικά ερωτήματα και να κατανοήσουμε τα δεδομένα που συλλέγουμε στις μελέτες μας.

Ο στόχος της κοινωνιολογίας είναι να περιγράψει και να εξηγήσει τους κοινωνικούς κόσμους εύλογα και με τρόπους που συνάδουν με συστηματικά συλλεγμένα και αναλυμένα στοιχεία. Αυτό καθιστά τη γνώση στην κοινωνιολογία του αθλητισμού μια πιο έγκυρη και αξιόπιστη πηγή πληροφοριών από αυτά που διαβάζουμε ή ακούμε στα μέσα ενημέρωσης και στο διαδίκτυο, όπου μεγάλο μέρος του περιεχομένου αποσκοπεί να διασκεδάσει και να προσελκύσει ένα μεγάλο κοινό.

Από πρακτική άποψη, η γνώση που παράγεται στην κοινωνιολογία του αθλητισμού μας βοηθά να κατανοήσουμε πληρέστερα τις δράσεις των ατόμων, τη δυναμική των κοινωνικών σχέσεων και την οργάνωση των κοινωνικών κόσμων. Αυτό με τη σειρά του, μας καθιστά πιο ενημερωμένους πολίτες και διευκολύνει την συμμετοχή μας στα σχολεία, τις κοινότητες και την ευρύτερη κοινωνία.

Στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι να απαντήσει στα εξής ερωτήματα:

1. Πώς παράγεται η γνώση στην κοινωνιολογία του αθλητισμού;
2. Ποιες είναι οι κύριες ερευνητικές μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι μελετητές του αθλητισμού στην κοινωνία;
3. Γιατί οι μελετητές χρησιμοποιούν συχνά μια κριτική προσέγγιση κατά την έρευνα και την ανάπτυξη θεωριών στην κοινωνιολογία του αθλητισμού;

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Όλοι μας διαχειριζόμαστε τη ζωή μας και λειτουργούμε στους κοινωνικούς κόσμους χρησιμοποιώντας προσωπικές, πρακτικές γνώσεις. Αποκτούμε αυτή τη γνώση παρατηρώντας τον κόσμο γύρω μας και αναπτύσσοντας εξηγήσεις για τις καθημερινές εμπειρίες και γεγονότα. Για παράδειγμα, σκεφτείτε πώς διαχει-

ρίζετε τη ζωή σας στο σπίτι, στο σχολείο, στη δουλειά και με τους φίλους σας. Ποιες στρατηγικές χρησιμοποιείτε για να καταλάβετε τι συμβαίνει γύρω σας και πώς λαμβάνετε αποφάσεις για το τι πρέπει να κάνετε σε σχέση με τους ανθρώπους και τα γεγονότα στη ζωή σας;

Μαθαίνουμε να λειτουργούμε στους κοινωνικούς κόσμους και να διαχειριζόμαστε τη ζωή μας παρατηρώντας πώς ενεργούν οι άλλοι και τι συμβαίνει σε διάφορες καταστάσεις. Στη συνέχεια, χρησιμοποιούμε αυτές τις πληροφορίες για να αναπτύξουμε εξηγήσεις που βασίζονται στην εμπειρία, ή «προσωπικές θεωρίες» σχετικά με τις δικές μας πράξεις, τις πράξεις των άλλων και τους κοινωνικούς κόσμους που συναντάμε. Αυτές οι **προσωπικές θεωρίες** είναι περιλήψεις των αντιλήψεων και των εξηγήσεών μας σχετικά με την κοινωνική ζωή και τα πλαίσια εντός των οποίων λαμβάνει χώρα. Τις χρησιμοποιούμε ως οδηγούς στην λήψη αποφάσεων και τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μας στην καθημερινότητα.

Αναλογιστείτε για παράδειγμα την οικογενειακή σας ζωή. Συλλέγετε πληροφορίες και αναπτύσσετε εξηγήσεις για να κατανοήσετε την οικογένειά σας και τη συμμετοχή σας σε αυτήν. Μπορεί ακόμη να εξετάσετε πώς η οικογένειά σας σχετίζεται με την ευρύτερη κοινότητα και κοινωνία στην οποία ζείτε. Στην πορεία, αναπτύσσετε «εμπεριστατωμένες εικασίες» σχετικά με το γιατί η οικογένειά σας είναι περισσότερο ή λιγότερο στοργική, αυστηρή, οργανωμένη, πλούσια, φτωχή ή υποστηρικτική από άλλες οικογένειες. Ο στόχος της προσωπικής, βασισμένης στην εμπειρία συλλογής δεδομένων και της θεωρητικοποίησης είναι να κατανοήσετε και να αποκτήσετε τον έλεγχο της ζωής σας και των κοινωνικών κόσμων στους οποίους ζείτε.

Οι προσωπικές θεωρίες είναι μορφές πρακτικής γνώσης, τις οποίες χρησιμοποιούμε για να προβλέπουμε τα γεγονότα, τις ενέργειες των άλλων και τις συνέπειες των δικών μας ενεργειών σε διάφορες καταστάσεις. Χωρίς αυτές, δεν θα ήμασταν παρά παθητικοί δέκτες στον κοινωνικό μας κόσμο· θύματα της κουλτούρας και της κοινωνίας. Με τις θεωρίες όμως, γινόμαστε δυναμικά ενεργοί παράγοντες με την ικανότητα να συμμετέχουμε σκόπιμα και στρατηγικά στους κοινωνικούς κόσμους, αναπαράγοντας ή μεταβάλλοντάς τους καθώς αναλαμβάνουμε δράση ατομικά και από κοινού με άλλους.

Ο Pierre Bourdieu, ένας διάσημος Γάλλος κοινωνιολόγος, ονόμασε τις πρακτικές γνώσεις που αναπτύσσουν οι άνθρωποι μέσω των προσωπικών τους

εμπειριών «πολιτισμικό κεφάλαιο» (Bourdieu, 1986). Εξήγησε ότι ο καθένας από εμάς μπορεί να αποκτήσει και να συσσωρεύσει πολιτισμικό κεφάλαιο καθώς διευρύνει τις κοινωνικές και πολιτιστικές του εμπειρίες και τις κατανοεί με τρόπους που αυξάνουν την κατανόηση του εαυτού μας, των σχέσεών μας και της δυναμικής των κοινωνικών κόσμων. Αν και ο καθένας μας έχει διαφορετικές ευκαιρίες και εμπειρίες, μπορούμε να μετατρέψουμε τις προσωπικές μας θεωρίες σε πολιτισμικό κεφάλαιο. Όπως τα χρήματα, έτσι και το πολιτισμικό κεφάλαιο έχει αξία καθώς το χρησιμοποιούμε για να διαχειριστούμε και να ελέγχουμε τη ζωή μας. Σε αντίθεση με τα χρήματα όμως, το πολιτισμικό κεφάλαιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ξανά και ξανά, χωρίς να συσσωρεύσουμε χρέη.

Καθώς αναλογίζεστε τις έννοιες αυτές, ίσως αναρωτιέστε πώς συγκρίνονται οι προσωπικές σας παρατηρήσεις και θεωρίες σχετικά με τον αθλητισμό και τις αθλητικές εμπειρίες με την έρευνα και τις θεωρίες της κοινωνιολογίας του αθλητισμού. Η προσωπική έρευνα επικεντρώνεται στους άμεσους κοινωνικούς μας κόσμους. Συλλέγουμε και αναλύουμε πληροφορίες, αλλά δεν χρησιμοποιούμε προσεκτικά αναπτυγμένες μεθόδους και δεν ακολουθούμε συστηματικές και αυστηρές κατευθυντήριες γραμμές. Παρομοίως, αναπτύσσουμε προσωπικές θεωρίες για ίδια χρήση. Δεν τις ελέγχουμε συστηματικά, δεν τις συγκρίνουμε με συναφείς θεωρίες και δεν τις δημοσιοποιούμε, ώστε να μπορούν άλλοι να τις εξετάσουν και να καθορίσουν τη συνολική εγκυρότητά τους σε διαφορετικούς κοινωνικούς κόσμους.

Σε αντίθεση με την προσωπική έρευνα, η έρευνα στον τομέα της κοινωνιολογίας του αθλητισμού έχει ως στόχο να απαντήσει σε ερωτήματα που υπερβαίνουν τις εμπειρίες και τις κοινωνικές καταστάσεις που αντιμετωπίζει ένα άτομο. Στην κοινωνιολογική έρευνα, συλλέγουμε δεδομένα από άτομα ή καταστάσεις, τα οποία επιλέγονται επειδή μπορούν να παράσχουν πληροφορίες για την απάντηση συγκεκριμένων ερωτημάτων. Στη συνέχεια αναλύουμε τα δεδομένα χρησιμοποιώντας μεθόδους που έχουν αναπτυχθεί και βελτιωθεί από άλλους κοινωνιολόγους. Αν η ανάλυση οδηγήσει σε σαφή συμπεράσματα, προσπαθούμε να τα συνδέσουμε με τα συμπεράσματα και τις θεωρίες άλλων κοινωνιολόγων, με την ελπίδα να διευρύνουμε τη γνώση σχετικά με τη δυναμική και την οργάνωση της κοινωνικής ζωής. Τέλος, προσδοκούμε ότι οι μελέτες μας θα δημοσιευθούν, ώστε να μπορούν άλλοι να τις εξετάσουν κριτικά, προκειμένου να διαπιστώ-

σουν την ύπαρξη τυχόν ελαττωμάτων, τα οποία θα ακύρωναν τα συμπεράσματά μας.

Οι άνθρωποι που ασχολούνται με την κοινωνιολογία του αθλητισμού μπορεί να μελετούν συγκεκριμένα θέματα λόγω προσωπικού ενδιαφέροντος, αλλά η διαδικασία της έρευνας ενέχει τη χρήση μεθόδων, οι οποίες ελαχιστοποιούν την επίδραση των προσωπικών μας αξιών και εμπειριών επί των ευρημάτων και των συμπερασμάτων. Οι βασικές ερευνητικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στην έρευνα της κοινωνιολογίας του αθλητισμού περιγράφονται σε μεταγενέστερο στάδιο του κεφαλαίου (σελ. 47-59). Πρώτα όμως θα εξετάσουμε μια μελέτη περίπτωσης, η οποία καταδεικνύει πώς διενεργείται η κοινωνική έρευνα και πώς χρησιμοποιείται η θεωρία στη διαδικασία παραγωγής γνώσης στην κοινωνιολογία του αθλητισμού.

ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ: ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Ο Micheal Messner είναι γνωστός και σεβαστός κοινωνιολόγος στο Πανεπιστήμιο της Νότιας Καλιφόρνιας. Ένα από τα βιβλία του, με τίτλο *Taking the Field: Women, Men, and Sports* (2002), ανακηρύχθηκε το καλύτερο βιβλίο του 2002 από τους συναδέλφους του στην κοινωνιολογία του αθλητισμού. Στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου του, ο Messner περιγράφει ένα γεγονός το οποίο, εν μέρει, τον ενέπνευσε να διεξάγει ενδελεχή κοινωνιολογική έρευνα αναφορικά με τις σχέσεις μεταξύ αθλητισμού και φύλου στις Ηνωμένες Πολιτείες. Το γεγονός έλαβε χώρα καθώς συνόδευε τον γιο του στην τελετή έναρξης μιας ποδοσφαιρικής περιόδου για νέους. Να τι παρατήρησε:

Οι Sea Monsters είναι μια ομάδα αγοριών ηλικίας τεσσάρων και πέντε ετών. Αργότερα σήμερα, θα παίξουν τον πρώτο τους αγώνα ποδοσφαίρου. Όπως και σε άλλες ομάδες, τους δόθηκαν χρώματα –στην προκειμένη περίπτωση, πράσινο και μπλε– και τους ζητήθηκε να επιλέξουν το όνομα της ομάδας τους στην πρώτη τους συνάντηση. ... Η γιαγιά ενός παιδιού έφτιαξε το όμορφο πανό της ομάδας, το οποίο βραβεύτηκε σήμερα το πρωί. Ενώ περιμένουν να αρχίσει η τελετή, τα παιδιά επιθεωρούν το νέο βραβευμένο πανό της ομάδας τους και στη συνέχεια ποζάρουν περήφανα μπροστά του για φωτογραφίες. Οι γονείς στέκονται λίγα μέτρα μακριά, κάποιοι βγάζουν φωτογραφίες, κάποιοι απλά παρακολουθούν...

Η επόμενη κατά σειρά ομάδα μετά τους Sea Monsters αποτελείται από κορίτσια ηλικίας τεσσάρων και

Οι κοινωνικοί κόσμοι που δημιουργούνται γύρω από τον αθλητισμό είναι τόσο πολύπλοκοι που απαιτούνται συστηματικές ερευνητικές μέθοδοι και λογικές θεωρίες για τη μελέτη και την κατανόησή τους. Όταν παρακολουθώ αθλητικές εκδηλώσεις για νέους χρησιμοποιώ τις γνώσεις που παρήγαγε ο Micheal Messner και άλλοι στην κοινωνιολογία του αθλητισμού για να κατανοήσω τα τεκταινόμενα. (Πηγή: Jay Coakley)

πέντε ετών με πράσινες και λευκές στολές. Έχουν επιλέξει το όνομα Barbie Girls και έχουν και αυτές ένα νέο πανό. Τα κορίτσια όμως δεν ασχολούνται ιδιαίτερα με το πανό τους, γιατί έχουν δημιουργήσει ένα άλλο, πιο ισχυρό σύμβολο γύρω από το οποίο συσπειρώνονται. Για την ακρίβεια, είναι η μόνη από τις 156 ομάδες που παρελαύνει σήμερα με άρμα – ένα κόκκινο βαγόνι Radio Flyer, πάνω στο οποίο βρίσκεται ένα ηχείο Sony που παίζει μουσική και μια κούκλα Barbie ύψους ενός μέτρου πάνω σε ένα περιστρεφόμενο βάθρο. Η Barbie είναι ντυμένη στα χρώματα της ομάδας: μάλιστα, φοράει μια ειδικά ραμμένη πράσινη και λευκή στολή σε στυλ μαζορέτας, με τα ονόματα των Barbie Girls γραμμένα στη φούστα. Τα κανονικά ξανθά μαλλιά της έχουν τούφες στο πράσινο των Barbie Girl και έναν πράσινο πουά φιόγκο. Πολλά από τα κορίτσια της ομάδας έχουν συμπληρώσει τις στολές τους με πράσινους φιόγκους στα μαλλιά τους.

Η ένταση του μεγάλου ανεβαίνει και τέσσερα – πέντε κορίτσια αρχίζουν να τραγουδούν ένα τραγούδι της Barbie. Η Barbie περιστρέφεται αργά πάνω στο βάθρο της, και καθώς τα κορίτσια τραγουδούν πιο χαρούμενα και πιο δυνατά, μερικά από αυτά αρχίζουν να κρατιούνται από το χέρι και να περπατούν

γύρω από το άρμα, συγχρονισμένα με την περιστροφή της Barbie. Άλλα κορίτσια ίδιας ηλικίας από άλλες ομάδες συμμετέχουν στον εορτασμό και, τελικά, περίπου μια ντουζίνα κορίτσια τραγουδούν το τραγούδι της Barbie. . .

Ενώ οι Sea Monsters τριγυρνούν γύρω από το πανό τους, κάποιοι από αυτούς αντιλαμβάνονται και αρχίζουν να παρακολουθούν και να ακούν τα Barbie Girls που συγκεντρώνονται γύρω από το άρμα τους. Στην αρχή, τα αγόρια παρακολουθούν μεμονωμένα, φαινομενικά εν αγνοία του κοινού ενδιαφέροντος των άλλων... Παρατηρώ διστακτικά χαμόγελα σε μερικά από τα πρόσωπά τους, σαν να έλκονται από το εορταστικό κέφι των Barbie Girls. Στη συνέχεια, με πλάγιες ματιές, μερικά από τα αγόρια αντιλαμβάνονται ο ένας την προσοχή του άλλου στα Barbie Girls. Τα πρόσωπά τους αρχίζουν να δείχνουν σημάδια αποστροφής. Ένα από αυτά φωνάζει: «ΚΑΤΩ Η BARBIE!». Ξαφνικά, όλα αρχίζουν να χοροπηδούν, σπρώχνοντας και χτυπώντας το ένα το άλλο, και να φωνάζουν όλα μαζί: «ΚΑΤΩ Η BARBIE! ΚΑΤΩ Η BARBIE! ΚΑΤΩ Η BARBIE!» Τώρα μοιάζουν εξίσου χαρούμενα με τα κορίτσια, καθώς γελούν, φωνάζουν και τραγουδούν κατά των Barbie Girls.

Οι γονείς παρακολουθούν την όλη σκηνή καθελωμένοι. «Είναι τόσο διαφορετικοί!» αναφωνεί επιδοκιμαστικά μια μητέρα και χαμογελά. Ένας άνδρας προπονητής προσφέρει μια πιο εμπειριστατωμένη ανάλυση: «Όταν ήμουν στο κολέγιο,» λέει, «οι καθηγητές μας έκαναν κάτι μαθήματα και μας έδειξαν έρευνες, οι οποίες αποδείκνυαν ότι τα αγόρια και τα κορίτσια είναι το ίδιο. Το πίστεψα, μέχρι που απέκτησα τα δικά μου παιδιά και είδα πόσο διαφορετικά είναι.» «Ναι,» απαντά ένας άλλος μπαμπάς. «Απλά κοιτάξτε τα! Είναι τόσο διαφορετικά!»

Τα κορίτσια εν τω μεταξύ, δεν δείχνουν καμία ένδειξη ότι ακούν, βλέπουν ή έχουν καν επίγνωση της παρουσίας των αγοριών, τα οποία διακηρύσσουν δυνατά την αντίθεσή τους στα τραγούδια και το σύμβολο των Barbie Girls. Τα κορίτσια συνεχίζουν να τραγουδούν, να χορεύουν, να γελάνε και να συσπειρώνονται γύρω από την Barbie για λίγα λεπτά ακόμη, προτού κληθούν να συγκεντρωθούν ξανά στις ομάδες τους για την έναρξη της παρέλασης.

Μετά την παρέλαση, οι ομάδες συγκεντρώνονται ξανά στον εσωτερικό χώρο του στίβου, αλλά τώρα με λιγότερο οργανωμένο τρόπο. Οι Sea Monsters βρίσκονται και πάλι στην ευρύτερη περιοχή των Barbie Girls και αρχίζουν να φωνάζουν «ΚΑΤΩ Η BARBIE!». Ίσως απογοητευμένα από την έλλειψη ανταπόκρισης στο άσμα τους, αρχίζουν να τρέχουν σε ζευγάρια ή τριάδες, εισβάλλοντας στο χώρο των κοριτσιών και φωνάζοντας απειλητικά. Οι Barbie Girls δεν μπορούν πλέον παρά να αναγνωρίσουν την παρουσία των αγοριών· κάποια μοιάζουν αμήχανα και υποχωρούν, κάποια εμπλέκονται με τα αγόρια και τα διώχνουν. Το κυνηγητό φαίνεται να υποκινεί μεγαλύτερο ενθουσιασμό στα αγόρια. Τελικά, οι γονείς παρεμβαίνουν και εκτονώνουν την κατάσταση, οδηγώντας τα παιδιά στα αυτοκίνητά τους, στα σπίτια τους και τελικά στους αγώνες ποδοσφαίρου (από Messner, 2002, σσ. 3-6).

Το παραπάνω περιστατικό έκανε τον Messner να σκεφτεί κριτικά για τα νεανικά αθλήματα. Ως πατέρας, ανησυχούσε για το πώς θα βίωνε ο γιος του αυτές τις εμπειρίες ως πεντάχρονο αγόρι στην Αμερική του 21^{ου} αιώνα. Μπήκε μάλιστα στη διαδικασία να σκεφτεί πώς θα βοηθήσει τον γιο του να τις ορίσει με τρόπο που θα επηρέαζε θετικά την ανάπτυξή του. Αλλά ως κοινωνιολόγος, οι σκέψεις του Messner υπερέβαιναν τις άμεσες εμπειρίες του και τον ρόλο του ως πατέρα. Αναρωτήθηκε γιατί οι γονείς στην ποδοσφαιρική τελετή αποδέχτηκαν την ιδέα ότι τα αγόρια και τα κορίτσια είναι εκ φύσεως διαφορετικά, παρόλο που πολ-

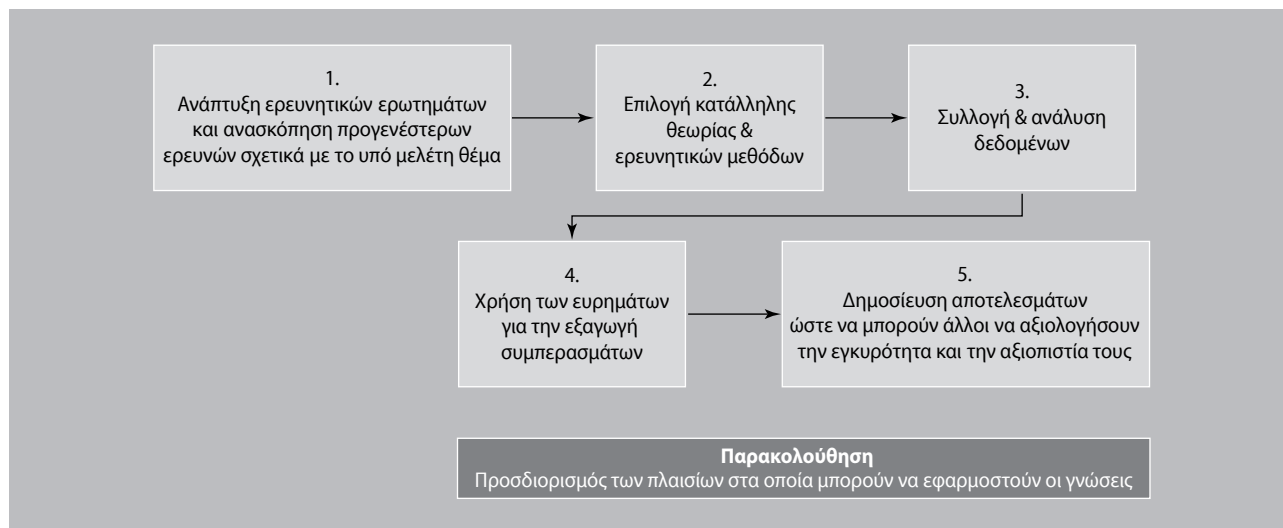
λά από τα αγόρια αρχικά ενδιαφέρθηκαν για τις παιχνιδιάρικες ενέργειες των κοριτσιών και τη χρήση της κούκλας Barbie. Προχωρώντας αυτή τη σκέψη ένα βήμα παραπέρα, αναρωτήθηκε αν οι άνθρωποι που χρησιμοποιούν τη «φύση» για να εξηγήσουν τις πράξεις των παιδιών τους τείνουν να παραβλέπουν τις ομοιότητες μεταξύ αγοριών και κοριτσιών και δεν αισθάνονται την ανάγκη να συζητήσουν στρατηγικές για να βοηθήσουν τα παιδιά τους να καταλάβουν ότι τα αγόρια δεν προσπαθούν «εκ φύσεως» να εκφοβίσουν τα κορίτσια.

Παρόλο που οι «παιχνιδιάρικες ενέργειες» των αγοριών δεν έβλαψαν σωματικά κανέναν, ο Messner αναρωτήθηκε αν ορισμένα αθλήματα οργανώνονται κατά τέτοιο τρόπο που να επιβεβαιώνει τις εδραιωμένες απόψεις περί ανδρικής και γυναικείας φύσης, έτσι ώστε να μοιάζει φυσιολογικό τα αγόρια και οι άνδρες να εκφράζουν επιθετικότητα και να εκφοβίζουν τους άλλους. Αυτό τον έκανε επίσης να σκεφτεί την απόφαση των υπευθύνων του Αμερικανικού Οργανισμού Ποδοσφαίρου Νέων (American Youth Soccer Organization-AYSO) να διαχωρίσουν τις ομάδες ποδοσφαίρου ανάλογα με το φύλο, εξαλείφοντας έτσι τις ευκαιρίες τα αγόρια και τα κορίτσια να παίξουν μαζί και να ανακαλύψουν ότι συχνά έχουν κοινά ενδιαφέροντα και χαρακτηριστικά. Ελλείψει των ευκαιριών αυτών, είναι πιθανότερο τα αγόρια και τα κορίτσια να μεγαλώσουν πιστεύοντας ότι τα αρσενικά και τα θηλυκά είναι εκ φύσεως «αντίθετα», παρόλο που μοιράζονται πολλά χαρακτηριστικά; Και αν είναι έτσι, τι επιπτώσεις έχει αυτό στον τρόπο με τον οποίο αυτοπροσδιορίζομαστε, διαμορφώνουμε σχέσεις και οργανώνουμε τους κοινωνικούς μας κόσμους; Καθώς ο Messner έθεσε αυτά τα κρίσιμα ερωτήματα σχετικά με τον αθλητισμό και το φύλο, αποφάσισε να διεξάγει μια μελέτη για να διευρύνει τις κοινωνιολογικές γνώσεις επί του θέματος.

Σε αυτό το σημείο, ο Messner βρισκόταν στην αρχή μιας διαδικασίας πέντε βημάτων για την παραγωγή γνώσης στην κοινωνιολογία του αθλητισμού. Τα βήματα αυτά παρατίθενται στο Σχήμα 2.1 και μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε ως οδηγό καθώς αναλύουμε αυτή τη μελέτη περίπτωσης.

Βήμα 1. Ανάπτυξη ερευνητικών ερωτημάτων

Η παραγωγή γνώσης ξεκινά πάντα με παρατηρήσεις του κόσμου και ακολουθείται από ερωτήματα σχετικά με το τι παρατηρείται και τι όχι. Στην προκειμένη περίπτωση, ο Messner παρατήρησε ένα συγκεκριμένο γε-

ΣΧΗΜΑ 2.1 Παραγωγή γνώσης στην κοινωνιολογία του αθλητισμού.

γονός και συνδύασε αυτό που είδε με τις προγενέστερες παρατηρήσεις και γνώσεις του για τον αθλητισμό.

Καθώς σκεφτόταν βαθύτερα τις παρατηρήσεις του, έθεσε μια σειρά από κρίσιμα ερωτήματα σχετικά με την κουλτούρα, την κοινωνική αλληλεπίδραση και την κοινωνική δομή· τις τρεις έννοιες γύρω από τις οποίες οργανώνεται ένα μεγάλο μέρος της κοινωνιολογικής γνώσης. Σε σχέση με την κουλτούρα, έθεσε τα εξής ερωτήματα:

- Ποιες λέξεις, έννοιες και σύμβολα που σχετίζονται με το φύλο μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τα παιδιά στην Αμερική για τον προσδιορισμό του εαυτού τους και των άλλων;
- Πώς τα παιδιά μαθαίνουν και χρησιμοποιούν πολιτισμικές ιδέες και πεποιθήσεις για να διαχωρίζουν τα ανθρώπινα όντα σε δύο κατηγορίες φύλων, τα οποία τα θεωρούν «αντίθετα», παρόλο που τα αρσενικά και τα θηλυκά μοιράζονται πολλά κοινωνικά, ψυχολογικά και φυσιολογικά χαρακτηριστικά και δεν είναι βιολογικά «αντίθετα»;

Σε σχέση με την κοινωνική αλληλεπίδραση, ρώτησε:

- Πώς τα παιδιά εκφράζουν το φύλο στην καθημερινότητά τους και πώς μαθαίνουν να παρουσιάζουν με επιτυχία τους εαυτούς τους στους άλλους ως αγόρια ή κορίτσια;
- Τι συμβαίνει στις σχέσεις τους όταν δεν επιδεικνύουν το φύλο τους σύμφωνα με τις προσδοκίες;

Σε σχέση με την κοινωνική δομή, ρώτησε:

- Πώς το φύλο αποτελεί μέρος της συνολικής οργάνωσης του AYSO (Αμερικανικός Οργανισμός Ποδοσφαίρου Νέων) και άλλων αθλητικών προγραμμάτων;

- Πώς η οργάνωση του αθλητισμού σε όλα τα επίπεδα δημιουργεί περιορισμούς και δυνατότητες που επηρεάζουν τη ζωή των αγοριών και των ανδρών με διαφορετικούς τρόπους από ό,τι επηρεάζουν τη ζωή των κοριτσιών και των γυναικών;

Για να διαπιστώσει αν άλλοι ερευνητές είχαν ήδη απαντήσει σε αυτά τα ερωτήματα ή είχαν αναπτύξει θεωρίες που θα καθοδηγούσαν τη μελέτη του, ο Messner εξέτασε πολλές από τις 326 πηγές τις οποίες ανέφερε στο βιβλίο του. Αυτή η «ανασκόπηση της βιβλιογραφίας», όπως αποκαλείται από τους ερευνητές, κατέδειξε την ανάγκη να μάθουμε περισσότερα για τη σχέση μεταξύ του αθλητισμού και του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι μαθαίνουν και ενσωματώνουν ιδέες σχετικά με το φύλο στην ταυτότητά τους, στις σχέσεις τους και στην οργάνωση των κοινωνικών κόσμων τους.

Βήμα 2. Επιλογή κατάλληλης θεωρίας και ερευνητικών μεθόδων

Αυτό είναι ένα κρίσιμο βήμα στη διαδικασία παραγωγής γνώσης. Εφόσον επιλέξετε μια θεωρία, ή έναν συνδυασμό θεωριών, έχετε έναν οδηγό για να σκεφτείτε τα ερευνητικά σας ερωτήματα και να τα συσχετίσετε με τις ήδη διαθέσιμες γνώσεις σχετικά με την οργάνωση και τη δυναμική των κοινωνικών κόσμων. Επιπλέον, μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαφορετικές ερευνητικές μέθοδοι για τη συλλογή και την ανάλυση των πληροφοριών που θα σας βοηθήσουν να απαντήσετε στα ερευνητικά σας ερωτήματα.

Επιλογή θεωριών Κατά τον σχεδιασμό του ερευνητικού του έργου, ο Messner γνώριζε ότι οι άνθρωποι, οι κοινωνικές σχέσεις και οι κοινωνικοί κόσμοι είναι